

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Suojelusihteeri Hanna-Maija Kehvola
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Ympäristölautakunta
Helsingin kaupunki
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Asia: Lausunto Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelmasta 2015–2024 ja metsäverkostoselvityksestä

Lausunnon antaa: Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry (rek.nro 116.353, 2600 jäsentä vuoden 2015 alussa). Tringa ry:n tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä- Uudellamaalla).

Yleistä

Tringa ry kiittää Helsingin kaupunkia lausuntopyynnöstä. Yhdistys on tutustunut luonnonsuojeluohjelman ehdotukseen sekä metsäverkostoselvitykseen ja lausuu niistä seuraavaa.

Tringa tukee uusien luonnonsuojelualueiden perustamista Helsinkiin. On ensiarvoisen tärkeää, että kaupunki turvaa olemassa olevia luontoarvoja. Monimuotoisten elinympäristöjen säilyttäminen kaupungissa on olennaista sekä luonnonrikkauden että luontoharrastusten ja virkistyskäytön kannalta. Tavoitteen toteuttamiseksi on tarpeen muodostaa uusia suojelualueita ja niiden arvoja turvaamaan ympäröiviä virkistysalueita sekä säilyttää näiden alueiden välisiä viheryhteyksiä. Lisäksi luonnontilaisia alueita on tarpeen myös hoitaa luonnon ja linnuston monimuotoisuutta suosien ja palauttaen.

Ohjelman kohdevalinnoista

Viikki-Vanhankaupunginlahti

Ohjelmassa on monta hyvää kohdetta. Linnuston kannalta erityisen tärkeää on Viikki-Vanhankaupunginlahden ympärillä olevien alueiden suojelu. Esitetyt uudet alue-ehdotukset suojelevat arvokkaita luontotyyppejä ja suojelun kannalta olennaisia lajeja, mutta samalla parantavat arvokkaalle kosteikkoalueelle välttämätöntä suojavyöhykettä.

Koska Vanhankaupungin lintulahti on altis häiriöille etenkin Arabianrannan puolelta, nousee rauhallisemman itäpuolen suojavaikutus entistä tärkeämpään asemaan. Onkin positiivista, että uudessa ohjelmassa on esitetty Fastholman ja Saunalahden itäpuolisen metsän suojelua. Ehdotettu raja-alue jää kuitenkin paikoin hyvin kapeaksi. Olisikin suotavaa, että lahden itäpuolelta suojeltaisiin yhtenäisempi alue, joka suojavyöhykkeenä toimimisen lisäksi auttaisi ylläpitämään alueen monipuolista lajistoa.

Metsäiset suojelukohteet

Metsien osalta Tringa esittää, että suojelurajauksiksi valitaan laajat vaihtoehdot sekä Haltialan että Pakilanmetsän osalta. Paloheinän-Haltialan alueella on rikas metsälintulajisto, ja laaja suojeluvaihtoehto tukisi linnuston säilymistä alueella. Pakilanmetsän sijainti Paloheinän vieressä tukee niin ikään laajan metsäalueen arvoja. Alueella havaittu kanahaukan pesintä myös argumentoi metsän suojelun puolesta.

Myös metsät Uutelassa, Hallainvuorella sekä Meri-Rastilan eteläosassa ovat linnustollisesti tärkeitä. Hallainvuoren raja-alue jää tosin rajalliseksi ja alueen laajentamista tulisikin vielä harkita. Mätäojan ja Talin lehdon suojelu sekä Mustavuoren eteläosan suojelu ovat myös merkittäviä toimia linnustoarvojen turvaamiseksi. Mustavuoren eteläosa liittyy olennaisena osana Mustavuoren suojelukokonaisuuteen ja tukee näin yhden Helsingin tärkeimmän lintumetsän säilymistä. Tämä on tärkeää ottaa huomioon alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa.

Lintuluodot

Ohjelmassa esitetään suojeltavaksi useita tärkeitä lintuluotoja ja pieniä saaria. Koska häirintä on suuri syy merilintujen pesinnän epäonnistumiselle Helsingin alueella, on arvokkaille lintuluodoille tärkeää rajoittaa mairinnousua lintujen pesimäaikana, kuten ohjelmassa onkin todettu. Merellisten kohteiden suojelutarve korostuu myös siksi, että Helsingin yleiskaavan yksi tavoite on lisätä merellistä virkistyskäyttöä, mikä aiheuttaisi lisää haittaa vesilinnustolle. Elävän saariston kannalta pesimälinnuston säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Ohjelmasta on jäänyt puuttumaan linnustonsuojelun kannalta merkittäviä saaristo-kohteita, jotka tulisi edelleen sisällyttää ohjelmaan. Esitämme luonnonsuojeluohjelman täydennykseksi ainakin seuraavia kohteita:

Harmaakari, Melkin lähellä

Harmaakarin pesimälinnustoon kuuluvat mm. tukkasotka (VU), punajalkaviklo (NT), karikukko (VU), selkälokki (VU) sekä suuri kalalokkiyhdykskunta. Myös kala- ja lapintiioja sekä haahkoja pesii luodolla runsaasti.

Mustakupu, Villingin lähellä

Pesimälinnustoon kuuluvat tukkasotka (VU), punajalkaviklo (NT), karikukko (VU) sekä kivitasku (VU). Näiden lisäksi luodolla pesii riskilöitä, haahkoja, valkuposkianhia ja runsas määrä tiioja.

Pitkärivi, Villingin lähellä

Pesimälinnuston runsaimmat lajit ovat kalalokki sekä kala- ja lapintiirat. Uhanalaisista lajeista esiintyvät mm. tukkasotka (VU) ja karikukko (VU) ja silmälläpidettävistä punajalkaviklo, räyskä ja kivitasku.

Onkiluoto, Kallahdenniemen lähellä

Pesimälinnustoon kuuluu mm. useita tukkasotkia (VU), tukkakoskelo (NT) sekä haahkan ja kalalokin yhdyskunnat. Myös kalatiioja pesii luodolla runsaasti.

Ryssänsaaren eteläosa, Katajanokan edustalla

Saarella pesii vuosittain useita kymmeniä valkuposkianhia. Saari on tärkeä pesimäpaikka myös haahkoille, kalalokeille ja tiioille. Vaarantuneita selkälökkeja pesii alueella vuosittain jopa kymmenkunta. Myös mm. tukkasotka (VU), isokoskelo (NT) ja kivitasku (NT) pesivät saarella.

Varisluodonkari, Tahvonlahdella

Varisluodonkarin pesimälinnusto on monipuolinen; siihen lukeutuu mm. telkkä, valkoposkihanhi, uuttukyyhky, tukkasotka (VU), silkkiuikku sekä punajalkaviklo (NT) ja kivitasku (NT). Lisäksi luodolla esiintyy kalalokki- ja tiirayhdyskunnat.

Edellä olevat luodot täyttävät luonnonsuojeluohjelmassa asetetut kriteerit, joiden mukaan valintaperusteena on ollut sekä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien että niiden menestymisen kannalta tärkeiden loppilintuyhdyskuntien tai haahkayhdyskuntien esiintyminen.

Muut linnustokohteet

Muista linnustonsuojelun kannalta tärkeitä kohteista kiitosta ansaitsee Kallahdenniemen maakunnallisten lintuarvojen huomioiminen ohjelmassa. Lahden edustalla olevat vesialueet ovat merkittäviä muuttolintujen levähdysalueita ja on tärkeää, että vesialuetta pyritään rauhoittamaan harrastustoiminnalta. Rajoitukset on syytä saada myös kirjattua varsinaisiin rauhoitusmääräyksiin, kun sen aika koittaa.

Santahaminan Likolammen sisällyttäminen ohjelmaan on niin ikään positiivista, sillä alueella on merkitystä mm. mustakurkku-uikun maakunnallisesti tärkeänä pesimäpaikkana. Myös Santahaminan monipuoliset metsät tarjoavat elinympäristöjä linnustolle. Esitettyjä suojelurajauksia olisikin vielä syytä tarkistaa metsiensuojelun näkökulmasta.

Luonnonsuojeluohjelman kattavuus

Vaikka ohjelmassa on useita tärkeitä kohteita, voisi ohjelma olla kunnianhimoisempi, kun otetaan huomioon seudun kasvavan väestön virkistäytymisen aiheuttama paine. Suojelualueiden ulkopuolelle jää edelleen tärkeitä luontokohteita, jotka olisi tullut sisällyttää uuteen ohjelmaan. Mahdollisia kohteita on mm. luontojärjestöjen yhteisessä Arvometsä-esityksessä (<http://helsinginmetsat.fi/helsingin-arvometsat/>).

Lisäksi, vaikka Helsingin luonto tunnetaan melko hyvin, on luontotiedoissa puutteita esimerkiksi saariston osalta, kuten luonnonsuojeluohjelmassakin todetaan. Esimerkiksi Villingissä on hyvin arvokkaita metsiä, joiden lajisto ja piirteet tulisi selvittää. Säännölliset kartoitukset mm. lintulajien osalta sekä olemassa olevilla suojelualueilla että muillakin alueilla ovat tärkeitä, jotta mahdolliset haitalliset muutokset huomataan ajoissa.

Luonnonsuojeluohjelmassa on myös paljon edellisen ohjelman toteuttamattomia kohteita, jotka eivät siten ole varsinaisesti uusia. Tämä olisi pitänyt tuoda paremmin esille myös uudesta suojeluohjelmasta luottamusmiehillä ja kansalaisille tiedotettaessa. Toivottavaa on, että uuden luonnonsuojeluohjelman kohteet saisivat suojelustatuksen edellistä ohjelmaa nopeammin, jolloin seuraavaan ohjelmaan ei jäisi edellisen ohjelmakauden kohteita.

Esitämme, että luonnonsuojeluohjelman kohteita ja niiden rajauksia harkitaan tarkistettavaksi vielä ennen lopullisen ohjelman valmistumista.

Metsäverkostoselvitys

Metsäverkostoselvitys osoittaa Helsingin tärkeimpiä metsäkohteita ja kokonaisuudessaan se tukee melko hyvin luonnonsuojeluohjelmaa. Kuten selvityksessä on tuotu esille, arvokkaimpien kohteiden ohella on tärkeää säilyttää myös laajat metsäalueet, sillä ne muodostavat metsäverkoston ytimen. Laajat metsäalueet olisi voitu selkeämmin tuoda esille. Esimerkiksi Keskuspuisto on turhaan rajattu erilaisiin lohkoihin. Lisäksi metsäverkostoselvitykseen olisi syytä sisällyttää kaikki luonnonsuojeluohjelman metsäiset alueet.

Esityksestä puuttuu kohteita, joilla todennäköisesti on merkittäviä luontoarvoja. Esimerkiksi saaristossa sijaitsevien metsien osalta tiedot ovat puutteellisia. Lisäksi metsäverkostoseelvitys kattaa noin 70 % METSO I ja II luokkien kohteista. Useita arvokkaita, yli neljän hehtaarin METSO-kriteerit täyttäviä kohteita on näin ollen jäänyt ehdotuksen ulkopuolelle. METSO-kriteerit täyttävät metsiköt ylläpitävät useita luontoarvoja, jotka eivät välttämättä ilmene tunnetusti osin puutteellisen luontotietojärjestelmän kautta. Tringa esittää, että luontotietojen päivittämistä jatketaan ja myös METSO-selvitystä täydennetään saariston osalta.

Lopuksi

Helsingissä on vielä jäljellä paljon arvokasta luontoa. Tiivistyvässä ja kasvavassa Helsingissä näiden kohteiden suojelu on ensiarvoisen tärkeää. Tringa katsoo, että luontoarvot eivät voi olla alisteisia maankäytön muille arvoille, vaan suojelualueiden valinta tulisi kohdistaa puhtaasti luonnonsuojelubiologisesti tärkeimmille kohteille. Vasta tämän jälkeen voidaan suunnitella ja osoittaa muita maankäyttömuotoja. Yhtälailla Östersundomin arvokkaat luontokohteet olisi voitu jo nyt sisällyttää suojeluohjelmaan. Tällöin koko Helsingin kohteita olisi voitu myös selkeämmin tarkastella yhdessä.

Vaikka uuden luonnonsuojeluohjelman myötä suojelupinta-ala kasvaa Helsingissä, tulee se edelleen olemaan varsin pieni. Onkin toivottavaa, että suojelupinta-alaa pyritään kasvattamaan viimeistään seuraavassa luonnonsuojeluohjelmassa. Helsingillä on pääkaupunkina mahdollisuus näyttää esimerkkiä luonnon monimuotoisuuden suojelussa, mikä olisi valtti myös esimerkiksi kaupungin matkailussa.

Tringa haluaa myös kiinnittää ympäristölautakunnan huomion siihen, että luonnontilaisia alueita on tärkeä hoitaa linnustoa ja muuta luonnon monipuolisuutta suosien, säilyttäen ja palauttaen. Tässä suhteessa olemme jatkuvasti joutuneet toteamaan, että alueita hoitava Helsingin kaupungin organisaatio (Rakennusvirasto) on usein väheksynyt luonnonrikkautta ymmärtävien asiantuntemusta ja näkemystä ja käytännössä toiminut yhteisesti hyväksytyjen tavoitteiden vastaisesti. Toivomme että ympäristölautakunta voisi käyttää asiantuntemustaan myös käytännön hoitosuunnitelmien laadintaan ja niiden toteuttamiseen.

Helsingissä elokuun 20. päivänä 2015
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Seppo Vuolanto
Puheenjohtaja